

**Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет
Навчально-науковий інститут інноваційних освітніх технологій**

Кафедра адміністративного права та судочинства

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА КУРСОВА РОБОТА
з дисципліни «Актуальні питання адміністративного права та процесу»
на тему:
«Адміністративно-правовий статус митного брокера в Україні»

Студентка групи: ПРзм-11

Мазур Анастасія Тарасівна

Керівник: д.ю.н., проф. Кравчук М.Ю.

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

Тернопіль – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ МИТНОГО БРОКЕРА В УКРАЇНІ.....	5
1.1. Поняття та ознаки митного брокера	5
1.2. Правова основа діяльності митного брокера в Україні.....	7
Висновки до Розділу 1.....	10
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МИТНОЇ БРОКЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	11
2.1. Правові засади та функції діяльності митного брокера.....	11
2.2. Права та обов'язки митного брокера.....	13
2.3. Договори, як засіб реалізації функцій митного брокера.....	15
2.4. Відповідальність митного брокера за порушення митного законодавства.....	19
Висновки до Розділу 2.....	21
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ МИТНОГО БРОКЕРА В УКРАЇНІ.....	23
Висновки до Розділу 3.....	27
ВИСНОВКИ.....	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	30

ВСТУП

Актуальність теми. Митний брокер в Україні є важливим елементом у підтриманні ефективної діяльності митної системи, реалізації державної політики щодо економічної безпеки та забезпеченні зовнішньоекономічної діяльності. Ціль та мета їх діяльності спрямовані на зростання вітчизняної економіки та її інтеграцію до світових норм та тенденцій. Визначальними факторами успішності діяльності митного брокера є їхня відповідальність, компетентність та професіоналізм, які гарантують дотримання доброчесності, прозорості та результативності митних процедур.

В умовах воєнного стану діяльність митних брокерів в Україні зазнала складних та динамічних змін, що відбулися у внутрішніх процесах під впливом зовнішньоекономічних чинників. Через закриття повітряного простору зросла значна напруженість на митницях, проте відкрились нові логістичні ланцюги. Попри ці виклики митні брокери продовжували працювати з викликами на користь потреб держави та Збройних Сил України, забезпечуючи швидкість та законність переміщення товарів через митний кордон.

Сучасні інформаційні технології та діджиталізація, які активно впроваджуються у всі сфери суспільного життя не оминули й митної. Серед них можна виділити введення електронного декларування, автоматизація контрольної системи та використання інших цифрових інструментів. Усі вони є запорукою ефективної адаптації української митної системи до міжнародних стандартів та нових системних забезпечень.

Метою курсової роботи є всебічне та комплексне дослідження законодавчого та наукового трактування статусу митного брокера в Україні в адміністративно-правовому аспекті.

До завдань курсової роботи слід віднести:

- опрацювати наукові та законодавчі джерела, що регламентують діяльність митного брокера;

- розкрити зміст поняття “митний брокер” та особливості його адміністративно-правового статусу;
- визначити основні функції та принципи діяльності брокера, а також права, обов'язки та правову відповідальність;
- дослідити вплив інформаційних тенденцій та діджиталізації на сферу надання митно-брокерських послуг;
- виявити негативні фактори, що впливають на діяльність брокерів, проаналізувати проблемні аспекти у регулюванні статусу митного брокера в Україні та надати рекомендації щодо їх усунення.

Дослідження проблем щодо визначення правового статусу митного брокера здійснювали наступні вчені: Возняковська К. А., Завгородня М., Іванченко Е., Мілімко Л., Голосніченко І. П., Біленець Д. А., Бойко О. В., Приймаченко І. І.

Об'єктом наукового дослідження є суспільні відносини у сфері регулювання статусу митного брокера та надання митно-брокерських послуг.

Предметом курсової роботи є процедура отримання статусу митного брокера, державний контроль за діяльністю митних брокерів у контексті адміністративного законодавства.

Методи дослідження, що використовуються в роботі включають аналіз та порівняння нормативно-правових актів національного та міжнародного законодавства, системно-структурний метод для виокремлення та систематизації елементів статусу брокера, а також метод узагальнення висновків щодо виділення проблемних аспектів у сфері адміністративно-правового статусу митних брокерів в Україні та запропонувати можливі шляхи їх вирішення.

Структура курсової роботи. Робота складається з вступу, трьох розділів, які вміщують 6 підрозділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг курсової роботи становить 33 сторінки, з них список використаних джерел займає 3 сторінки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ МИТНОГО БРОКЕРА В УКРАЇНІ

1.1. Поняття та ознаки митного брокера

У процесі активного розвитку економічних явищ й посилення міжнародного суперництва за лідерство, виникає потреба в адаптації та корегуванні державних способів регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Сьогодні бачимо тенденцію зростання імпортозалежності української економіки й відповідно збільшення попиту на послуги митних брокерів, з метою забезпечення ефективного та швидкого обігу товарів через митницю.

Статус митних брокерів в Україні врегульовано Митним кодексом України (далі – МК України) Главою 59, Міністерства фінансів України «Про деякі питання провадження митної брокерської діяльності» та ін. Відповідно до ст. 416 МК України: «митний брокер – це підприємство, що надає послуги з декларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон». Він може провадити митну брокерську діяльність у будь-якому митному органі України. У п.3 ч.1 ст. 12 МК України зазначено, що митний брокер є митним представником, який виступає посередником під час виконання зовнішньоекономічного договору (контракту).

Основною метою послуг митних брокерів є швидке та якісне декларування транспортних засобів та товарів, що перетинають кордон України. Для реалізації цієї мети у митних брокерських компаніях працюють висококваліфіковані спеціалісти, які завдяки своїм знанням допомагають заощадити час та кошти клієнтів, а також знизити ризики, що пов'язані з отриманням штрафів та нарахуванням додаткових матеріальних витрат [3, с. 226]. До штату митних брокерських компаній належать агенти з митного оформлення. МК України зазначає: «агент з митного оформлення – це фізична особа – резидент, що перебуває в трудових відносинах з митним брокером і безпосередньо виконує в інтересах особи, яку представляє митний брокер, дії, пов'язані з пред'явленням митному органу товарів, транспортних засобів комерційного призначення, а

також документів, потрібних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення» [16]. Агент має право виконувати свої функції у будь-якому митному органі України.

Як в Україні, так і в зарубіжних країнах митний брокер має відповідати деяким вимогам законодавства, щоб мати право спеціальної правосуб'єктності. Варто зазначити, що даний суб'єкт прав повинен володіти одночасно правоздатністю та дієздатністю, тобто мати не лише права та обов'язки, але й відповідати за невиконання вимог законодавства. Набуття правосуб'єктності відбувається з моменту утворення юридичної особи. Митні брокери є суб'єктами господарської діяльності, реалізують свої функції поєднуючи приватні та публічні інтереси [17, с 133].

Відповідно до класифікації видів економічної діяльності митні брокери відносяться до класу 52.29 – інша допоміжна діяльність у сфері транспорту, що зазначається у статуті [19]. Звідси можна вважати, що митна брокерська діяльність має характеристики підприємницької діяльності: самостійність, власна ризикованість, систематичність, ініціативність, отримання прибутку та соціальних результатів. Таке пояснення підприємництва зазначене у ст. 42 Господарського кодексу України [7]. Це твердження можна віднести до господарсько-правового аспекту дослідження статусу митного брокера. Якщо ж розглядати крізь призму адміністративно-правового статусу, то можемо бачити що брокер є учасником митних процедур, адже вступає у відносини з іншими органами державної влади та діє в інтересах особи, яку він представляє. Така особливість має характер посередництва. Та щоб не звужити спектр діяльності митного брокера, потрібно детально розглянути обидва підходи, що пояснюють його правовий статус.

Митний брокер здійснює свою діяльність лише за наявності у нього відповідного Дозволу, який видається Державною митною службою України. Щоб отримати такий дозвіл потрібно подати електронну заяву через державний портал Державної митної служби України «Єдине вікно для міжнародної торгівлі». У результаті отримання дозволу митному брокеру присвоюється

реєстраційний номер та відомості про нього вносяться до Реєстру митних брокерів. З дня, наступного за днем після внесення відомостей в Реєстр настає право брокера на його митну діяльність [22]. В Україні отримання дозволу є безоплатним, на відміну від країн Європейського Союзу. Проте регламентація з його отримання не є досконалою. Все тому, що надання дозволу вважається адміністративною послугою, але в Законі України «Про адміністративні послуги» немає вказаних особливостей надання митно-брокерських дозволів. Митний кодекс України у свою чергу містить загальні характеристики цієї процедури, проте не конкретизує її. Відмінністю національного законодавства від європейського є відсутність у першому передумов для відмови в отриманні дозволу, адже головною умовою є коректно заповнена заява [6, с.117].

Правовий статус митного брокера в Україні є самостійним інститутом, проте до сьогодні він має подвійний характер. Все тому, що його функції й повноваження наділені частково характеристиками посередника, представника перед державними органами і суб'єкта підприємницької діяльності. У результаті динамічних законодавчих змін та впровадження сучасних тенденцій митний брокер повинен забезпечувати безперешкодний захист економічних інтересів держави та підтримувати високий рівень соціальної необхідності, яка знаходить свій вираз у наданні якісних митних послуг для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

1.2. Правова основа діяльності митного брокера в Україні

Основним кодифікованим документом, що регулює питання у сфері митної діяльності є Митний кодекс України від 13.03.2012 року. Ним закріплені базові процедури та правила діяльності брокерів, їх права та обов'язки. Кодекс встановлює правовідносини між митними брокерами та митними органами. Також ним передбачено відповідальність брокерів за порушення митного законодавства та відповідно застосування санкцій. Цей документ зазнає динамічних змін в ході виконання Додатку XV до Угоди про асоціацію між

Україною та ЄС. Джерелом змін є Багаторічний стратегічний план електронної митниці ЄС (Multi-Annual Strategic Plan For Electronic Customs, MASP-C). Даний план орієнтований на виконання до 2026 року та передбачає запровадження міжнародних технічних рішень в процесі побудови сучасних інформаційних електронних систем для Митниці. Метою даного плану є запровадження ефективного інструменту для запобігання корупційних та шахрайських схем [9].

Як зазначалось раніше митні брокери є суб'єктами господарювання (виступає юридичною або фізичною особою-підприємцем), тому на них поширюються норми Господарського кодексу України. Кодексом регулюється питання господарської діяльності, що в даному випадку передбачає питання державної реєстрації суб'єкта, встановлення вимог щодо оформлення та укладання господарських договорів та відповідальність за порушення зобов'язань. Серед заходів правової відповідальності можна виділити штрафи та відшкодування збитків наданих споживачам послуг.

Державне регулювання діяльності митного брокера здійснюється через нормотворчість Міністерства фінансів України та Державної митної служби України. Наказом Міністерства фінансів України від 27 вересня 2021 року № 517 «Про деякі питання провадження митної брокерської діяльності» затверджено базові правила діяльності митних брокерів та врегульовано порядок набуття та анулювання дозволів на зайняття митною брокерською діяльністю. Наказ Міністерства фінансів України від 19 травня 2023 року № 263 «Про затвердження Положення про Єдину автоматизовану інформаційну систему митних органів, порядок і умови застосування її систем» передбачив певну діджиталізацію в діяльності митних органів. У ньому закладено функції автоматизованої системи митних органів, однією з яких є електронний обіг документів що стосується митного оформлення та обмін інформацією між державними і правоохоронними органами, установами і суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності з метою швидкого та якісного надання митних послуг [12, с. 17].

Центральним органом виконавчої влади у сфері митної діяльності є Державна митна служба (далі - Держмитслужба), повноваження та завдання якої

закріплені у Положенні про Державну митну службу України, що затверджені Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 227. Відповідно до цього нормативного акту на Держмитслужбу покладені наступні завдання:

1. Контроль під час реалізації митної політики: реалізація спрощеної процедури торгівлі, сприяння ефективній зовнішньоекономічній діяльності, забезпечення безпеки інтересів України.
2. Ефективна боротьба з порушеннями митного законодавства, запобігання контрабанді тощо.
3. Подання пропозицій до Міністерства фінансів України щодо покращення реалізації митної політики [20].

Свою контрольну функцію Держмитслужба реалізовує за допомогою єдиного державного інформаційного веб-порталу «Єдине вікно для міжнародної торгівлі». Завдяки даному засобу можна аналізувати ступінь виконання законодавства митним брокером [18, ст. 89].

Створення Митного кодексу Європейського Союзу дозволило реалізувати ідею єдиної митної системи в ЄС. На відміну від національних кодексів він спрямований на підтримку інтересів економіки кожної з країн ЄС. Виконання його норм є обов'язковими як для країн-учасниць ЄС, так і для третіх країн під час співробітництва. Одним із визначальних досягнень цього кодексу є створення єдиного митного регулювання: умови переміщення товарів, процедура сплати платежів, правила митного декларування і контролю. Для України Митний Кодекс ЄС є чудовим взірцем щодо зменшення бюрократії митної політики та розвитку національної економіки [24, ст. 199].

У 2006 році Україна приєдналась до Міжнародної конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур – Кіотська конвенція, яка набула чинності 15 вересня 2011 року. Цей документ став одним з провідних у сфері регулювання митної діяльності, бо містить в собі основні правові засади. Кіотська конвенція містить ідею створення єдиних митних стандартів з оформлення та послаблення вимог щодо великої кількості документації. Особливістю документу є симбіоз імперативних та диспозитивних норм, що

передбачає можливість для країн-учасниць обирати митну політику на власний розсуд, але при цьому дотримуватись конкретних стандартів та нормативів [8, с. 639].

Для досягнення єдності та узгодженості митних процесів на світовому рівні, національне законодавство постійно пристосовується до норм та пропозицій, що встановлені такими міжнародними організаціями як Всесвітня митна організація та Світова організація торгівлі [10, ст. 50]. Діяльність даних організацій спрямована на розробку базових стандартів міжнародної торгівлі, імплементацію цих норм в національне законодавство, фінансуванню програм щодо адаптації міжнародних правил. Такий напрям змін дозволить знизити торгові бар'єри та забезпечити справедливі умови конкуренції на ринку.

Висновки до Розділу 1

У підсумку дослідження питань, розкритих у першому розділі, можна зазначити, що митний брокер є вагомим елементом у функціонуванні митної системи держави. Розкрито поняття митного брокера, як основного елемента з оформлення товарів і транспортних засобів, виділено характерні ознаки його статусу, серед яких основними є представництво, посередництво та підприємницька діяльність. Визначено вимоги для зайняття брокерською діяльністю та мету надання митно-брокерських послуг. Також проаналізовано нормативно-правові акти, які регулюють статус митного брокера, його права і обов'язки в Україні та на міжнародному рівні.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МИТНОЇ БРОКЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1. Правові засади та функції діяльності митного брокера

Фундаментом суспільних відносин у призмі їх правового регулювання є такі елементи як принципи та функції. Правові засади (принципи) відтворюють ідею конкретних відносин, показують пріоритетні особливості й характеристики. Функції в свою чергу відтворюють практично сутність та природу відносин, а також спрямовані на досягнення мети.

Митний брокер є суб'єктом специфічного митного посередництва, адже в ході своєї діяльності він діє в інтересах та за рахунок суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, при цьому часто вступає у відносини з третіми особами, реалізуючи господарський зв'язок з метою отримати прибуток. Дане твердження показує складність та специфічність функцій митного брокера, що висвітлені у табл.1.1.

Таблиця 1.1.

Функції митного брокера в Україні

Функція	Особливості
Контрольна	Відповідність оформлення товарів і транспорту до законодавства України: перевірка пакету документів, дотримання вимог процедури митного контролю, попередження порушень законодавства, сприяння митних органів у реалізації митних перевірок.
Організаційна	Забезпечення якісної співпраці між підрозділами та працівниками, що включає правильний поділ завдань та повноважень, запровадження інноваційних методів, забезпечення технічними засобами, встановлення регламенту компанії, запровадження заохочень для працівників, встановлення правил внутрішньої культури у колективі, покращення надання сервісних та митних послуг.
Експертна	Передбачає консультування щодо митних процедур та попередження ризиків, вузькопрофільна допомога щодо особливостей митного оформлення, надання консультацій

	щодо митного законодавства.
Представницька	Митний брокер представляє інтереси суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності перед органами влади, що включає різного роду консультації, комунікацію, захист та оскарження рішень митних органів задля інтересів клієнта.
Ризикова	Полягає у настанні ризиків в результаті надання митних послуг що може потягнути за собою порушення прав та інтересів клієнтів. Серед ризиків можна виділити наступні: конкуренція на ринку митних брокерів, помилки у декларуванні, зміни нормативно-правових актів та митних правил, економічна ситуація у світі, введення режиму воєнного стану, форс-мажор тощо.
Інноваційна	Вимагає від митного брокера завжди впроваджувати та застосовувати сучасні технологічні рішення, використовувати нові веб-портали та системи для роботи, моніторити нововведення провідних країн світу та наслідувати їх стандарти.
Гарантійна	Полягає у наданні брокером спеціального документу для забезпечення сплати заборгованостей під час проведення специфічних митних операцій.
Комунікативна	Передбачає постійний зв'язок з органами державної влади, клієнтами, та встановлення комунікації з майбутніми клієнтами.
Стимулююча	Митний брокер своїми діями розвиває міжнародну та національну економіку і сприяє задоволенню потреб суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.
Інформаційна	Функція включає збір, обробку, поширення та зберігання інформації, підготовку пакету документів, що стосується митного оформлення.

Примітка: побудовано автором на основі джерела [11, с. 71-73]

Діяльність митних органів є особливо важливою в умовах адаптації до європейських митних правил та стандартів. Тож державне регулювання неабияк важливе для підтримки якісного рівня обслуговування клієнтів та попередженню корупційних та шахрайських схем. Для забезпечення ефективної діяльності митних брокерів запроваджено механізм правових засад, що відповідають ідеям чинного законодавства України та міжнародним стандартам.

Система принципів діяльності митних брокерів передбачає наступні:

1. Принцип законності – передбачає відповідність митних процедур до чинного законодавства, швидке реагування на законодавчі зміни, застосування механізмів митного оформлення відповідно до міжнародних стандартів що ратифіковані Україною.
2. Принцип прозорості – полягає у веденні електронних сервісів, для відкритого та швидкого обміну інформацією, передбачає зміну ведення реєстрів на електронний формат, публікування інформації про результати діяльності брокера для підвищення рівня довіри серед потенційних клієнтів.
3. Принцип доступності – запровадження інформаційних ресурсів та платформ для нових клієнтів, що спростить процес вивчення інформації про брокера, можливість аналізу його діяльності.
4. Принцип добросовісності – реалізація полягає у наданні якісних послуг під час виконання умов договору про співпрацю, метою якого є отримання економічної винагороди за працю, дотримання базових правил етики та діловодства, пріоритетом ставити інтереси сторін.
5. Принцип ефективного контролю – допомагає вчасно виявляти корупційні схеми та зловживання службовим становищем, притягувати до відповідальності за порушення митного законодавства, ефективним засобом є автоматизація митного декларування, що спрощує бюрократичність перевірок та контролю [5, с. 60-61; 11, с. 81].

2.2. Права та обов'язки митного брокера

Вивчаючи правовий статус суб'єктів конкретних відносин потрібно детально ознайомитись з певними складовими: принципи діяльності, функції, а також права та обов'язки. Митний брокер відповідно до чинного законодавства України наділений певними правами й обов'язками, які визначають коло його компетентності та межі відповідальності. Коли мова йде про відносини митного

брокера та органів державної влади, то здебільшого застосовуються норми адміністративного законодавства, а у відносинах з клієнтами (споживачами митних послуг) правовідносини регулюються договором доручення [18, ст. 89].

До переліку основних обов'язків митного брокера можна віднести:

- здійснювати декларування товарів та транспортних засобів, сировини та вантажів, в тому числі й гуманітарну допомогу;
- сплачувати усі передбачені податки та збори за товари, які підлягають декларуванню;
- підготовка пакету документів, митних сертифікатів;
- під час перевірки документів звертати увагу на їх дійсність;
- подавати відомості про товари і транспортні засоби, що декларуються, до митного органу;
- пред'являти товар і транспортні засоби на вимогу для огляду митним органом;
- підтримувати комунікацію з суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, давати їм для ознайомлення дозвіл про право на митну діяльність;
- консультувати клієнтів з приводу митного законодавства чи митних процедур з оформлення;
- використовувати отриману від клієнта чи працівників інформацію лише в межах виконання митного оформлення;
- здійснювати ведення реєстру угод, що укладено з клієнтами [3, с.227].

Що стосується прав митного брокера, то вони врегульовані МК України, наказами та постановами Міністерства фінансів України, а також відповідним договором. Митний брокер має право:

- вимагати від суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності достовірних даних чи додаткову інформацію про товар що підлягає митному оформленню;
- у випадку ненадання в повному обсязі інформації, брокер може діяти на власний розсуд, проте завжди в інтересах та на захист клієнта;
- представляти та захищати інтереси клієнта перед митними органами;

- відмовити у наданні послуг, зокрема декларування товару, вантажу чи транспортного засобу і випадку надання не повного обсягу даних та документів, або ж якщо надана інформація насправді була неправдивою;
- не оформляти товаро-транспортну документацію, що передбачена Законом України «Про транспортно-експедиторську діяльність», якщо така умова не передбачена договором [27].

Митний брокер займається повним спектром справ, що починаються від отримання товарів чи вантажів, сплатою податків і закінчуються оформленням дозволів, сертифікатів тощо. До того ж його діяльність завжди спрямована на досягнення ефективного результату клієнта, на захист його прав та інтересів. Зараз в Україні відбуваються активні зміни в законодавстві через введення воєнного стану та адаптації до стандартів ЄС. Через це митні брокери повинні швидко реагувати на всі зміни та нововведення, адже вони є спеціалістами в даній галузі і щоразу вдосконалюються для того, щоб полегшити клієнтам проходження митних процедур та перевірок. Тож у ході співпраці з митними брокерами надважливим є виконання їх вимог, що стосуються подання достовірних документів та дотримання усіх етапів митного оформлення.

2.3. Договори, як засіб реалізації функцій митного брокера

Правовий статус митного брокера є широким поняттям, адже охоплює декілька елементів. В першу чергу, він є суб'єктом господарювання, який здійснює свою діяльність на підприємницьких засадах. До того ж, брокер це юридична особа, що має штат працівників – агентів з митного оформлення, які безпосередньо надають митно-брокерські послуги. Ще однією особливістю статусу брокера є наявність подвійних прав та зобов'язань, з одного боку щодо митних органів, а з іншого – щодо клієнтів [25, с. 39-40].

Правовідносини між імпортером товарів та митним брокером регулює ст. 417 МК України в якій зазначено: «взаємовідносини митного брокера з особою, яку він представляє, визначаються відповідним договором» [16]. Можна

вважати, що договір про надання митно-брокерських послуг законодавство класифікує як договір представництва.

Доповненням даної статті МК України є п. 3 р. II Правил провадження митної брокерської діяльності та порядок контролю за її провадженням, в якому уточнено, що: «для надання послуг з декларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України, договір укладається безпосередньо між митним брокером і декларантом або уповноваженою ним особою» [23]. Даним актом також регламентовано порядок контролю над діяльністю митного брокера, що передбачає збір та аналіз інформації про факт виконання чи невиконання обов'язків брокера, виявлення порушень законодавства та митних правил. Згідно з п. 2 р. III Правил провадження митної брокерської діяльності та порядок контролю за її провадженням у результаті опрацювання такого обсягу інформації митний орган вносить подання до Держмитслужби з метою застосування до митного брокера санкцій, а саме призупинення або позбавлення права на здійснення діяльності.

У своїх працях Феделеш Е.М. схильний розглядати договір про надання митно-брокерських послуг як змішаний, що передбачає наявність ознак різних видів договорів. Науковець у своїх працях висловлює позицію, що досліджуваний договір здебільшого поділяє характеристики двох видів угод: договору представництва та надання послуг. На думку автора, адміністративно-правовий аспект договору втілений у послугах щодо представництва інтересів клієнта, а послуги що передбачають отримання позитивного результату у вигляді митного оформлення та руху товару чи транспортного засобу мають ознаки господарсько-правового аспекту. Послуги представництва відносяться до правовідносин публічного характеру, але оскільки вони є оплачуваними і тарифікованими для клієнта, то відповідно набувають вартісної ознаки, що притаманна господарській діяльності [25, с. 40-41]. Щодо договору надання послуг, то варто звернутись до ст. 901 Цивільного кодексу України, в якому зазначено, що «за договором про надання послуг одна сторона (виконавець) зобов'язується за завданням другої сторони (замовника) надати послугу, яка

споживається в процесі вчинення певної дії або здійснення певної діяльності, а замовник зобов'язується оплатити виконавцеві зазначену послугу, якщо інше не встановлено договором» [28].

Кадала В.В. характеризує діяльність митного брокера як посередницьку, основою якої є митне оформлення товарів та транспортних засобів та здійснення інших митних операцій в інтересах та за доручення клієнта. Тож регулюючим документом в цих правовідносинах виступає договір доручення. Автор провів детальний аналіз важливих складових договору доручення безпосередньо у галузі митної справи до яких відніс:

1. Сутність договору доручення – він є юридичним фактом, в результаті якого відбувається реалізація функцій митного брокера як представника, а також виникають права та обов'язки для брокера, якими його наділив суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності.
2. Вид договору – консенсуальний (набуває чинності після досягнення згоди сторін), двосторонній, передбачає наявність обов'язків у двох сторін.
3. Предмет – надання митно-брокерських послуг, здійснення представництва клієнта, що здійснює економічну діяльність, перед органами виконавчої влади та митними органами.
4. Функція – регулювання правовідносин між суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності та митним брокером, наділивши сторону брокера представницькими повноваженнями.
5. Суб'єкти – фізичні та юридичні особи. Вимогою фізичних осіб є їхня дієздатність, а щодо юридичних, то вони мають бути наділені спеціальною правоздатністю і можливістю укладати та бути стороною в договорах доручення.
6. Надання довіреності – відповідно до умов договору клієнт, який переміщає товар чи транспортні засоби через митний кордон України, надає брокеру повірену довіреність, яка підтверджує статус брокера як представника перед третіми особами. Така довіреність відображає умови договору щодо конкретно визначених повноважень брокера [13, с. 30].

Учасники ринку надання митних послуг все частіше включають до переліку своїх послуг юридичний супровід, який передбачає представництво інтересів замовника в контролюючих органах, а також судове та досудове врегулювання спорів. Такі вимоги тендерної документації спонукають митних брокерів укласти угоди про надання правової допомоги зі сторонніми організаціями. Якщо ж певні функції митного брокера виконує логістичний оператор, то юридичний відділ, що входить до штату митної організації, надає правничі послуги самостійно [25, с. 40].

Складність інституту митного брокера обумовлює змішаний характер договірної регулювання щодо його співпраці з клієнтами. У результаті порівняння особливостей різних договорів можна виділити деякі особливості договору митного брокера з декларантом:

- угода відноситься до публічних;
- предметом договору є не тільки юридичні, але й фактичні дії (представництво, декларування, консультації, документообіг);
- особливий статус брокера, який втілений в його правах, обов'язках та відповідальності за вчинені дії не дозволяє звужувати сутність договору до стандартного доручення;
- якщо договір доручення має характеристики суто цивільного, то правовідносини з клієнтами та органами влади мають риси адміністративного регулювання;
- згідно з договором брокер несе подвійну відповідальність – перед декларантом та державою;
- поєднує в собі елементи договору про надання послуг, доручення, юридичної допомоги, представництва тощо.

Тож можна стверджувати, що договірне регулювання відносин митного брокера та замовника його послуг є специфічним через складність та широкий спектр функцій першого. Стан чинного законодавства потребує удосконалення з метою створення доступного та прозорого акту про співпрацю, який гарантуватиме якість послуг, захищатиме інтереси двох сторін, деталізувати

межі відповідальності за вчинені дії та наблизити договір до міжнародних стандартів. Такий договір є важливим елементом, що деталізує права та обов'язки сторін в різних випадках співпраці. Він дає можливість врахувати особливі потреби клієнта та забезпечити безпеку держави під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

2.4. Відповідальність митного брокера за порушення митного законодавства

Особлива правосуб'єктність митного брокера зумовлюється наявністю не лише зареєстрованої юридичної особи, наявністю прав та обов'язків, але й відповідальністю за вчинені правопорушення у своїй діяльності.

Перш ніж розглянути законодавче регулювання відповідальності в митній галузі, варто детальніше опрацювати склад митного правопорушення, охарактеризований у табл. 1.2.

Таблиця 1.2.

Склад митного адміністративного правопорушення

Склад правопорушення	Характеристика
Суб'єкт	До них належать громадяни, які на момент вчинення правопорушення досягли 16-річного віку, а також посадові особи, до яких відносяться працівники, які виконують свої трудові обов'язки та функції, в результаті яких з'являються правові наслідки.
Об'єкт	Об'єктом виступають суспільні відносини в галузі митної справи, які знаходяться під захистом закону, та можуть бути порушені внаслідок певних дій.
Суб'єктивна сторона	Являє собою психічне ставлення правопорушника до скоєних ним дій. По-перше, це умисел, тобто вчинення дій з усвідомленням своєї поведінки чи бездіяльності та бажанням щодо настання негативного наслідку. По-друге, це необережність, що означає легковажність своїх дій, з розумінням про їх шкідливе настання.

Об'єктивна сторона	До цієї категорії складу злочину належать наступні елементи: протиправне діяння, шкідливі наслідки, причинно-наслідковий зв'язок. Наприклад, протиправне діяння – недекларування переміщуваних товарів; шкідливі наслідки – ухилення від сплати податків чи мита; причинно-наслідковий зв'язок – створення конкурентності на ринку з метою ухилення від зовнішньоекономічної політики держави.
--------------------	--

Примітка: побудовано автором на основі джерела [21]

Митним кодексом України у ч. 3 ст. 416 передбачено: «за вчинення правопорушень, пов'язаних з провадженням митної брокерської діяльності, митний брокер несе відповідальність, встановлену цим Кодексом та іншими законами України» [16]. Тобто дана норма встановлює відповідальність за порушення брокером законодавства в процесі виконання його функцій та надання послуг. Проте ч. 5 ст. 266 МК України передбачає, що «особа, уповноважена на декларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення від імені декларанта, має такі самі обов'язки, права і несе таку саму відповідальність, що й декларант». Дана норма свідчить про неузгодженість зі ст. 416, адже очевидно, що брокер несе відповідальність за переміщуваний товар лише у разі визначеності такої відповідальності у МК України. Відповідно до цих норм, якщо декларант чи імпортер подасть брокеру недостовірні дані чи митні документи, то брокер здійснить некоректне оформлення товару, і цим самим буде притягнений до відповідальності. Проте законодавство не скасовує можливості оскарження таких ситуацій і встановлює конкретні види порушень митних правил за які буде притягнуто до адміністративної відповідальності [26, с. 296].

Оскільки митний брокер є суб'єктом митних правовідносин, то несе адміністративну відповідальність згідно норм розділу XVIII «Порушення митних правил та відповідальність за них» МК України. За вчинені правопорушення до митного брокера можуть бути застосовані наступні види санкцій:

- попередження – воно реалізовується шляхом оформленням постанови;
- штраф – полягає у сплаті певної грошової суми в державний бюджет, проте не звільняє правопорушника від сплати обов’язкових платежів, що передбачені митною процедурою;
- конфіскація – застосовується лише за рішенням суду, передбачає примусове відчуження товарів та безоплатну передачу у власність держави [18, с. 90].

Аналізуючи види адміністративних санкцій за вчинені правопорушення, можна помітити, що здебільшого розмір штрафу є твердим або підлягає обрахуванню залежно від порушення. Даний підхід не передбачає встановлення мінімальної та максимальної межі штрафу, що не зовсім відповідає міжнародним нормам. Наприклад, за недекларування переміщуваних товарів передбачений штраф у розмірі 100% ціни товару, а за недопущення митної посадової особи до здійснення контролю товару – штраф визначатиметься у розмірі ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Згідно зі ст. 42 Митного кодексу ЄС держави-члени зобов’язані встановити стягнення за правопорушення у митній галузі, на засадах дієвості, пропорційності та превентивності. Така ідея запобігає накладенню надто великих штрафів та запровадженню санкцій пропорційних до їх тяжкості [15, с. 184-185].

Адміністративні санкції за порушення митного законодавства повинні бути застосовані лише у відповідності до вимог, що встановлені МК України та законами. Регулярний контроль вищих митних органів та їх посадових осіб, ефективний засіб оскарження рішень у справах про порушення митних правил – усе це є прикладом гарантій щодо дотримання митними органами правових норм при застосуванні адміністративних стягнень [21].

Висновки до Розділу 2

У результаті аналізу організаційно-правового регулювання брокерської діяльності, варто зауважити, що якісне та результативне виконання покладених на митного брокера своїх функцій залежать від чітко визначених правових засад його діяльності, прав та обов’язків. Усі ці елементи в сукупності пояснюють

складність та обсяг адміністративно-правового статусу та покладених повноважень. Ключовим регулятором відносин у сфері митних послуг є договірна складова, яка забезпечує юридичне оформлення співпраці з клієнтами. Проаналізовано також встановлення правової відповідальності за порушення норм митного законодавства, як механізму забезпечення законності та прозорості. Таким чином, можна вважати, що організаційно-правове регулювання детальніше розкриває особливості інституту брокера в Україні та розкриває аспекти, які мають підлягати оптимізації та трансформації для підвищення якості митних процедур.

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ МИТНОГО БРОКЕРА В УКРАЇНІ

Динамічні зміни й модернізація економіки України створює нові виклики щодо запровадження сучасних технологічних процесів та систематизації наявних ресурсів з метою наближення до європейської інтеграції. Введення правового режиму воєнного стану посилює політику національної безпеки, зокрема державних кордонів, а отже питання реформування митної системи стало надважливим. Повномасштабне вторгнення призвело до зміни напрямків розвитку та посилення митної політики.

Під час дослідження поняття статусу митного брокера прослідкувалась тенденція плюралізму думок щодо трактування даного інституту. Якщо звернутись до законодавчих актів, то бачимо, що митний брокер – юридична особа, що здійснює діяльність на основі дозволу, в той час як наукові джерела пропонують й інші думки. Серед найпопулярніших визначень варто виділити такі два: суб'єкт господарської діяльності та посередник. Також пропонується розглядати брокера як фізичну особу – агента з митного оформлення, який на основі трудового договору з юридичною особою виконує функції з митного оформлення, декларування, сплати митних платежів та надання консультацій. Як і статус брокера, статус агента не є в повній мірі регламентований законодавчо. Даний спеціаліст у своїй діяльності використовує елементи юридичної та економічної сфер, для ефективної реєстрації товарів чи транспортних засобів відповідно до кодів УКТЗЕД та інших формальностей. Тож було б доцільним у нормативних актах зазначити вимогу до кандидатів на посади наявності відповідної освіти. Отже, в Україні статус митного брокера носить подвійний характер і потребує досконалішого законодавчого закріплення та деталізації його функцій і повноважень [6, с. 117].

Однією з важливих концептуальних ідей митної політики держави є захист економічних інтересів. У процесі митного оформлення це реалізовується

шляхом сплати митних платежів, до яких належать податок на додану вартість, акцизний податок, мито. Їх адміністрування відноситься до зони скарг з боку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Першою причиною незадоволення є довгий термін опрацювання звернень громадян щодо проблемних ситуацій під час здійснення митних процедур. Даний фактор свідчить про існування проблемних аспектів у роботі з митними платежами та низький рівень їх усунення. Наступним проблемним моментом є сплата податку на додану вартість. Даний платіж необхідно платити безпосередньо звичайними коштами на митниці. На його сплату не поширюється існування в суб'єктів господарювання податкових кредитів, а відшкодування з боку держави відбувається не в повному розмірі. Такий фактор змушує українських підприємців враховувати ці витрати у собівартість перевезених товарів [4, с. 324-326].

З метою покращення ситуації щодо сплати митних платежів державі варто запровадити деякі вдосконалення:

- регулярно та своєчасно повідомляти митних брокерів про зміни у процедурі сплати та розмірі митних платежів;
- оптимізувати системне забезпечення брокерів, для можливості зменшення часу на опрацювання звернень суб'єктів господарювання;
- для зацікавленості в наданні якісних та своєчасних послуг з боку працівників митниці пропонується ввести мотивувальні заходи умов праці;
- підвищити громадську правосвідомість щодо здійснення митних платежів;
- вдосконалити механізм відшкодування податку на додану вартість та запровадити можливість використання податкового кредиту;
- на офіційних сайтах митниці розробити доступ до інформації щодо особливостей реєстрації та оформлення митних декларацій, а також надати законодавче трактування щодо сплати податку на додану вартість.

Електронний документообіг, автоматизація послуг декларування, здійснення митних платежів та реєстрація товарів переміщених через митний кордон – важливий аспект який потребує якнайшвидшої реалізації на практиці. Такі зміни зможуть докорінно наблизити українську митну систему до європейського та американського рівня й кардинально покращити сферу надання митних послуг.

Слід відмітити позитивний досвід США у запровадженні електронного забезпечення митних процедур. Перш за все там закріпили законодавчо рівну міру відповідальності за електронне та паперове декларування. Інформація та детальний опис товарів реєструється в електронному вигляді й завдяки комп'ютеризації повний обсяг даних надходить від початкового до кінцевого пункту одержання й випуску відповідного товару. Провідною сучасною технологією стало також запровадження спеціального штрих-коду, який формується брокером та містить усю необхідну інформацію для прийняття товару від відправника. Така автоматизована система покращила митну систему США, а саме дозволила здійснювати митне оформлення за короткий термін й оптимізувати процес надання великого обсягу інформації від експортера та його товару, накопичивши базу даних про суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності [14, с. 128].

Митна політика України має бути спрямована на автоматизацію, комп'ютеризацію та інформатизацію усіх процедур. Політика адміністрування митної галузі повинна розвиватись в напрямку діджиталізації, що дозволить скоротити час обслуговування клієнтів, покращити обмін даними про суб'єкта, включаючи історію його митних оформлень та мінімізувати потенційні ризики для економічної безпеки країни. До таких змін можна віднести запровадження на порталах митних служб функцій із застосування певного митного режиму, заповнення електронних декларацій та можливості стеження за станом переміщення товару. Це сприятиме змінам у правовому полі, а саме законодавчій регламентації електронних систем.

Новою світовою тенденцією дослідження й аналізу статистики роботи митниці, контролю щодо достовірності й правильності у документальному оформленні декларацій є запровадження митного пост-аудиту. Даний вид контролю передбачає систему дій, спрямованих на перевірку інформації, що надана суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності, а також стосується законності дій вчинених агентом з митного оформлення [2, с. 87]. Митний пост-аудит є потужним інструментом при здійсненні контролю за ризиками у митній галузі та провідним напрямком для покращення ефективної роботи митних брокерів.

В Україні пост-аудит є новим видом документального контролю, його законодавче регулювання наразі не достатньо регламентоване, а також існує багато факторів, що не дають використовувати його у повному обсязі. Серед перешкод у здійсненні цього виду контролю варто виділити такі:

1. Зосередження політики на поповненні державного бюджету за рахунок домінування непрямих платежів таких як податок на додану вартість, митний збір, акцизний податок тощо. Така ситуація послаблює захист митного оподаткування і не дозволяє розвиватись митному аудиту та іншим дотичним напрямам.
2. Недостатня законодавча урегульованість поняття «митний пост-аудит», адже воно згадується лише як один з видів митного документального контролю після оформлення всіх формальностей. Проте пояснення терміну «митний пост-аудит» немає.
3. Відсутність ефективних засобів і методологічних ресурсів для спрямування якісної роботи аудитора. Особи, що здійснюють митний контроль не мають сталих стандартів, які б забезпечили теоретичні засади та механізми проведення документального пост-аудиту.
4. Кваліфікація спеціалістів, яким доручено здійснювати митний пост-аудит не завжди відповідає вимогам даного виду контролю. У працівників немає відповідного джерела освітнього рівня для здобуття вищого практичного рівня.

5. Наявність фактору корумпованості на рівні державних органів, в тому числі митних, закриває шлях для реалізації законності, неупередженості, достовірності під час здійснення митного пост-аудиту [1].

Для України необхідно покращити якість здійснення контролю за роботою митних брокерів, що в свою чергу підвищить сервіс надання митних послуг, сприятиме виконанню митного законодавства та пришвидшить темпи розвитку національної економіки. Вирішення проблеми достатнього законодавчого регулювання митного контролю, підвищення професійного рівня працівників митниць й допуск до аудиту спеціалістів з бухгалтерського обліку сприятиме гармонізації у роботі митного пост-аудиту.

Висновки до Розділу 3

Кожна сфера суспільного життя підлягає законодавчому регулюванню з боку держави. Та попри якісне закріплення в нормативно-правових актах, виникає регулярна необхідність переглядати певні аспекти діяльності, які потребують змін відповідно до світових тенденцій. Здебільшого змін потребують напрямки, які мають подвійні тлумачення в різних правових нормах, або ж не повністю відповідають міжнародним стандартам та процедурам. В умовах інформатизації суспільства завжди виникає потреба у впровадженні цифрових технологій у митному оформленні, покращенні роботи електронних сервісів установ, підприємств, й зокрема митниць, запровадженні електронного декларування тощо. Регулярний пошук шляхів оптимізації у діяльності митних брокерів сприятиме значному розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

ВИСНОВКИ

Результат дослідження адміністративно-правового статусу митного брокера в Україні дав можливість підсумувати головні аспекти його регулювання та особливостей. Аналіз чинних нормативно-правових актів, зокрема Митного кодексу України, Господарського кодексу України та підзаконних документів дозволив узагальнити права, обов'язки та відповідальність митного брокера, як основного суб'єкта у митних правовідносинах. Порівняльна характеристика із нормами міжнародних актів сприяла виявленню спільних та відмінних рис у регулюванні діяльності митних брокерів.

Досліджена інформація дала змогу чітко окреслити процедуру набуття статусу митного брокера, визначити вимоги до працівників. До того ж важливими аспектами дослідження стало встановлення механізмів державного контролю, нагляду за діяльністю брокерів та несення відповідальності за вчинення правопорушень у сфері митних послуг.

Особливу складність в діяльність митних брокерів внесло введення режиму воєнного стану, адже великий обсяг змін торкнувся логістичних ланцюгів, запровадження тимчасових обмежень та нововведень у інших митних процедурах. В умовах війни перед брокерами постало завдання швидко реагувати на нові реалії, переміни, з метою забезпечення безперервного здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Для цього від них вимагається проявляти гнучкість та високий рівень професіоналізму.

У процесі впровадження сучасних інформаційних технологій в роботу приватних та державних інституцій виникла необхідність застосовувати цифрові системи і в роботі митних брокерів. Розвиток цих технологій дозволив відкрити перед митною сферою нові можливості для оптимізації роботи брокерів та підвищення взаємодії з іншими органами держави. До найбільших змін за останній період можна віднести покращення процедури електронного

декларування, автоматизація системи митного оформлення, налагодження обміну даними між іншими установами.

Попри ряд викликів та нововведень система роботи митних брокерів залишається не досконалою. Це стосується питань законодавчого регулювання їх діяльності, взаємодії з митними органами, запровадження ефективного електронного документообігу тощо. Більшість наведених аспектів пов'язані з необхідністю подальшої гармонізації законодавства з європейськими стандартами та оптимізації адміністративних процедур. Таким чином, статус митного брокера є надзвичайно динамічним елементом у цілій митній системі й повинен регулярно підлягати трансформаціям відповідно до існуючих тенденцій світової економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бортнікова М., Чиркова Ю. Митний пост-аудит в Україні: проблемні аспекти та напрями удосконалення. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-55> (дата звернення: 05.04.2025).
2. Вдовіна Г., Слатвінська М. Проблеми та перспективи здійснення митного контролю в Україні. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету. Збірник наукових праць*. Одеса, 2020. №1-2 (274-275). С. 80-92.
3. Возняковська К., Біленець Д. Статус митних брокерів в українському бізнесі. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2023. № 1. С. 224–228.
4. Волошина А. Проблемні аспекти адміністрування митних платежів. *Сучасні проблеми обліку, аналізу, аудиту й оподаткування суб'єктів господарської діяльності: теоретичні, практичні та освітянські аспекти: збірник наукових праць за матеріалами V Всеукраїнської науково-практичної конференції*. (м. Дніпро 30-31 березня 2021 р). Дніпро, 2021. С. 322-327.
5. Гладкий, Д. Забезпечення законності та прозорості в адміністративно-правовому регулюванні діяльності митних брокерів. *Правова доктрина, правоутворення та правозастосування: проблеми зв'язку та шляхи розвитку: тези доп. учасників II Всеукр. наук.-практ. конф.* Харків, 2024. С. 59-61.
6. Голосніченко І. Шляхи реформування інституту митних брокерів в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 9. С. 116–119.
7. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 18.03.2025).
8. Денисенко С.І., Ільченко О.В. Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур як основоположний документ у сфері митної справи. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 5. 2022. С. 638-641.
9. Державна митна служба України. Новини. Мінфін схвалив Довгостроковий національний стратегічний план цифрового розвитку, цифрової

- трансформації та цифровізації Держмитслужби. URL: <https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/minfin-skhvaliv-dovgostrokovii-natsionalnii-strategichnii-plan-tsifrovogo-rozvitku-tsifrovoyi-transformatsiyi-ta-tsifrovizatsiyi-derzhmitsluzhbi-1490> (дата звернення 15.03.2025).
10. Завгородня М., Найдено О., Організація діяльності митного брокера, *UNIVERSUM*, №8. 2024. С. 42–55.
 11. Іванченко Е. До питання про функції та принципи діяльності митних брокерів у митному просторі України (господарсько-правовий аспект). *Актуальні проблеми держави і права*. № 103. 2024. С. 69-85.
 12. Іванченко Е. Правові форми та засоби державного регулювання митної брокерської діяльності: сучасні підходи господарсько-правового забезпечення. *Адміністративне та митне право. Правова позиція*. № 1 (42). 2024. С. 13-23.
 13. Кадала В. Договір доручення як юридична підстава здійснення митної брокерської діяльності. *Регламентация договорних відносин в умовах воєнного стану: збірник матеріалів наук.-практ. семінару для молодих вчених, аспірантів та студентів, м. Київ, 05 жовтня 2023 р., Київ, 2023*. С. 28-31.
 14. Лемеа Р. Автоматизація та інформатизація митних процедур як пріоритетні напрями вдосконалення адміністрування митних режимів в Україні. *Адміністративне право і процес*. 2020. №11. С. 126–133.
 15. Ліпинський В. Адміністративний штраф за порушення митних правил: правова основа та перспективи вдосконалення їх тлумачення. *Юридичний вісник. Проблеми та судження*. № 6. 2020. С. 183-192.
 16. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua> (дата звернення 02.04.2025).
 17. Мілімко Л. Господарська правосуб'єктність митного брокера. *Право та суспільство в реаліях карантинного періоду: всеукраїнська наук.-практ. конф.*, м. Київ, 24 лютого 2022 р., Київ, 2022. С. 132-135.
 18. Мілімко Л. Правовий статус митного брокера (адміністративно-правовий та господарсько-правовий аспекти). *COPERNICUS Political and Legal Studies*.

- Том 1, №4. 2022. С. 85-93. URL: <https://czasopisma.marszalek.com.pl/en/10-15804/cpls/10018-cpls2022409> (дата звернення 12.03.2025).
19. Національний класифікатор України. Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010: від 11.10.2010 р. № N 457: станом на 4 січ. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text> (дата звернення 24.03.2025).
 20. Положення про Державну митну службу України. Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#n209> (дата звернення 26.03.2025).
 21. Порухення митних правил та відповідальність за них. URL: <https://legallaid.wiki/index.php> (дата звернення 26.03.2025).
 22. Про деякі питання провадження митної брокерської діяльності. Порядок подання та розгляду заяв, надання, переоформлення, зупинення дії та анулювання дозволів на провадження митної брокерської діяльності: Наказ Міністерства фінансів України від 27 вересня 2021 року № 517. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1672-21#n26> (дата звернення 11.04.2025).
 23. Правила провадження митної брокерської діяльності та порядок контролю за її провадженням. Наказ Міністерства фінансів України від 27 вересня 2021 року № 517. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1673-21#Text> (дата звернення 11.04.2025).
 24. Сластьоненко О., Богомолів Д. Адаптація митного законодавства України до міжнародно-правових стандартів ЄС. *Interaction of society and science: prospects and problems. London, England, 20-23 квітня 2021. Лондон. 2021. С. 198-201.*
 25. Феделеш Е. Договір про надання митно-брокерських послуг як один із елементів договірної регулювання відносин за участю логістичних операторів. *Juris Europensis Scientia*. №5. 2023. С. 38-42.
 26. Федько Р. Відповідальність митного брокера за вчинення правопорушень, пов'язаних з провадженням митної брокерської діяльності. *Трансформація*

національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської наук.-практ. конф., м. Ужгород, 01 грудня 2023 р., Ужгород, 2023. С. 295-297.

27. Хто такий митний брокер і чим він займається? 2022. URL: <https://neolit.ua/ua/articles/hto-takyj-mytnyj-broker-i-chym-vin-zajmayetsya/> (дата звернення 17.03.2025).
28. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення 27.03.2025).